

תת"ע (תל אביב) 9049-12-22 - מדינת ישראל נ' סירז'ודין פוזעיילוב

תת"ע (תל-אביב-יפו) 9049-12-22 - מדינת ישראל נ' סירז'ודין פוזעיילוב ע"ש שלום תל-אביב-יפו
תת"ע (תל-אביב-יפו) 9049-12-22

מדינת ישראל

נגד

סירז'ודין פוזעיילוב ע"י

עו"ד קולקר

בית משפט השלום בשבתו כבית משפט לתעבורה במחוז תל-אביב-יפו (בת-ים)

[10.06.2024]

כבוד השופט שי שלהבת

החלטה

בפני בקשה למחיקת כתב אישום בטענת "כבר נשפטתי".

רקע וטיעוני הצדדים

כנגד הנאשם הוגש כתב אישום בגין נהיגה או הנעת רכב בשכרות בניגוד לסעיפים 62(3), 64(א)(3) ו- 39 לפקודת

התעבורה [נוסח חדש] (להלן: "פקודת התעבורה") ותקנה 169א(1) לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961 (להלן:

"תקנות התעבורה") זאת לכאורה ביום 24.11.22, בשעה 23.30 בכביש 4, ק"מ 117.5 מצפון.

לגישת ב"כ הנאשם, בשל המעשה נשוא כתב האישום נשפט כבר הנאשם והורשע. בגין המעשה, קיבל הנאשם הודעת

תשלום קנס/תעבורה בשל נהיגה בחוסר זהירות בניגוד להוראות תקנה 21(ג) לתקנות התעבורה ושילם את הקנס

שהוטל עליו בגין הודעת התשלום הנ"ל.

ב"כ הנאשם הפנה בבקשתו להוראות סעיף 5 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן:

"החסד"פ), הקובע:

"אין דנים אדם על מעשה שזוכה או הורשע קודם לכן בשל עבירה שבו".

לגרסת בא כוח הנאשם, על אותו מעשה של נהיגה בלתי זהירה הורשע הנאשם ונשא בעונשו והנהיגה כשבגופו כמות

אלכוהול מסוימת אינה מעשה נוסף אלא עבירה נוספת הנשענת על אותו מעשה.

ב"כ הנאשם הוסיף כי הנהיגה בשכרות מהווה בעצמה מעשה של נהיגה בחוסר זהירות.

עוד הפנה ב"כ הנאשם להוראות סעיף 34 כא לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין") המורה:

" ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע הענין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין."

כן הצביע על חוסר הצדק שבהגשת כתבי אישום נפרדים ועל הישענות נציגי המאשימה על הוראות מפכ"ל המשטרה בנוגע לפיצול דוחו"ת, משל היה האחרון מחוקק הגובר על הוראות הכנסת.

לבקשתו צירף ב"כ הנאשם נספחים שונים וביניהם מספר פסקי דין של בתי משפט קמא התומכים לגישתו בבקשתו. בתגובתה, התנגדה המאשימה לבקשה תוך הפניה להוראות סעיף 8 לנוהל את"ן 02.231.01 "נוהל מדיניות האכיפה הזרמת התנועה ומתווה תלת"ן" שפורסם ע"י משטרת ישראל ביום 22.11.23 (להלן: "הנוהל המשטרתי") בהתאם לסעיף האמור, רשאי שוטר לרשום שני דוחו"ת לנהג וחייב לעשות כן כאשר עבירה אחת הנה מסוג ברירת משפט והשנייה מסוג של הזמנה לדין. לגישת המאשימה, נובע הנוהל האמור מהוראות סעיפים 228(ב) ו- 228(ג) לחסד"פ ומסירת הזמנה לדין תחת ברירת משפט תיערך בנסיבות מסוימות שלהשקפת ב"כ המאשימה לא התקיימו במקרהו של הנאשם בעבירת הנהיגה בחוסר זהירות.

ב"כ הנאשם ביקש בתגובה לקיים דיון בבקשה באולם בית המשפט וטען כי הנוהל המשטרתי עומד בסתירה מפורשת להוראת חוק מחייבת.

במסגרת הדיון שהתקיים ביום 14.3.24, הטיל ב"כ הנאשם ספק בקיום מקור סמכות לפרסומו של הנוהל המשטרתי. ב"כ המאשימה הפנה לאמור בסעיפים 228(ב) ו- 229(ג) לחסד"פ וב"כ הנאשם טען שאין בסעיפים הסמכה למפכ"ל המשטרה לקביעת הוראות שקבע. בהחלטתי קבעתי שבשלב זה לא תינתן החלטת ביניים בנוגע לנוהל המשטרתי והחלטה בהליך כולו תינתן לאחר שמיעת מלוא טענות הצדדים.

ב"כ הנאשם הוסיף והפנה להוראות תקנה 546(א) לתקנות התעבורה לפיה במקרה של רישום מספר עבירות בכתב אישום אחד, ירשמו לנהג הרלוונטי במרשם הנקודות הנקודות בשל העבירה הנושאת את מספר הנקודות הרב ביותר. לגישת ב"כ הנאשם, רישום מספר דוחו"ת באופן המטיל על הנאשם רישום של נקודות נפרדות, מנוגד לתקנה המוזכרת.

אליבא דב"כ הנאשם, לא התייחסה המאשימה לשאלת זהות המעשה אותה העלה והמעשה הרלוונטי היחיד במקרה זה הנו הנהיגה, כשכל הפעולות האחרות הן תוספות יציר המחוקק המגדיר את המעשה כעבירה.

ב"כ המאשימה, שיוצגה בדיון ע"י המתמחה מר אסף שאואט, סבר בתגובתו כי תקנה 546(א) שהוזכרה, נוגעת לרישום נקודות ואינה רלוונטית לאיסור על מתן מספר דוחו"ת בגין מספר אישומים. כן הסביר כי יסודותיה העובדתיים של עבירת השכרות שונים מאלו של נהיגה בחוסר זהירות. לגישת ב"כ המאשימה סעיף 34כא לחוק העונשין אינו רלוונטי שכן לשון החקיקה ברורה.

ב"כ הנאשם סבר בתגובה כי לאור תשלום הדו"ח הוא אינו יכול עוד לכפור באלמנט הנהיגה של הנאשם וכי פסיקה אליה הפנה ב"כ המאשימה ניתנה לפני שנחקק סעיף 34כא האמור.

ביום 19.3.24, הגיש ב"כ הנאשם מסמך במסגרתו ביקש את רשות בית המשפט לחדד את טענתו כי שכרות אינה מהווה מעשה. לצורך כך הציג מספר דוגמאות המסייעות לטענתו כי השכרות מהווה פרי של נסיבות המעשה המיוחס לנאשם ולא חלק מהמעשה.

המסמך הועבר לתגובת המאשימה ככל שתחפוץ בכך ותגובתה ניתנה ביום 28.3.24. לגרסת המאשימה, היסוד העובדתי שבמונח "עבירה" קבוע בהוראות סעיף 18(א) לחוק העונשין הקובע: "פרט", לענין עבירה - המעשה בהתאם להגדרתה, וכן נסיבה או תוצאה שנגרמה על ידי המעשה, מקום שהן נמנות עם הגדרת אותה עבירה". מהאמור עולה כי היסוד העובדתי בעבירה מורכב משילוב של מעשה, נסיבה ותוצאה. במקרינו, הנסיבה לפיה היה הנאשם שיכור שונה מהנסיבה על פיה נהג בחוסר זהירות. עוד טענה המאשימה כי הנאשם יכול לבוא בטענות רק לעצמו בנוגע להודאתו ברכיב הנהיגה בעבירה המיוחסת לו.

לצורך שמירה על זכויות הנאשם עד תום, ניתנה לבא כוחו שהות של מספר ימים למתן תגובה.

ביום 4.4.24, הגיש ב"כ הנאשם בקשה לכך שבית המשפט יערוך שימוש בסמכותו בהתאם לסעיף 133 לחסד"פ. לעמדת ב"כ הנאשם, התובע לא התייצב לדיון ועל כן על המותב לראות את המאשימה כאילו חזרה בה מן האישום. לביסוס טענתו, הפנה ב"כ הנאשם להוראות סעיף 12(2)(2) לחסד"פ הקובעות את התנאים למינוי תובע ע"י מפכ"ל המשטרה, שמכוחו הותקנו תקנות סדר הדין הפלילי (כשירות שוטר תובע וסמכויותיו), תשכ"ו-1966, המונות תשע חלופות שלאף אחת מהן לא עונה המתמחה שייצג את המאשימה בדיון האחרון ובתגובתה האחרונה. לגישת ב"כ הנאשם, ייצוגה של משטרת ישראל במקרה זה ע"י מר שאואט מהווה עבירה אתית של הטעיית בית המשפט, מדובר בתופעה רחבה, על הפרקליטות להיות מעורבת בעניין ועל בית המשפט שלא להעלים עין. לאור אי הופעת תובע לדיונים בענייניו של הנאשם, עתר בא כוחו לזיכויו הנאשם.

לענין טענות המאשימה בתגובתה, הציג ב"כ הנאשם את המסכת העובדתית המצביעה להבנתו על כך שהודעת הקנס והזימון לדיון נמסרו יחד לנאשם. כן סבר שבניגוד לעמדת המאשימה, שתיית משקה משכר אינה כלולה בכתב האישום, לא כנסיבה ולא כעובדה והנסיבה ההופכת את הנהג למואשם היא תוצאת בדיקה מסוימת על פי חוק.

בתגובתה ביום 21.4.24, שנחתמה ע"י התובע עו"ד חיים ביטון, הדגישה המאשימה כי מתמחים בחטיבת התביעות מתמנים בהתאם לסעיף 12(א)(1)(ב) לחסד"פ לפיו תובע הוא מי שהוסמך לכך ע"י היועץ המשפטי לממשלה. לענין זה הדגישה המאשימה כי הצורך בהיותו של התובע עורך דין רלוונטי למי שמוסמך לפי סעיף 12(א)(2) לחסד"פ ואינו נדרש בהתאם לסעיף המשנה מכוחו מוסמך מתמחה במשטרת ישראל. לתגובה צורפו הנחיות היועמ"ש לממשלה לפיהן הואצלה למפכ"ל סמכות היועמ"ש בהתאם לסעיף 12(א)(1)(ב) לחסד"פ, וכן כתב הסמכתו של התובע אסף שאואט.

בתגובה נוספת שהגיש ב"כ הנאשם ביום 8.5.24, קבל הוא על האמור בתגובת המאשימה בקובעו כי המפכ"ל רשאי להסמיכו כמתמחה אך לא כתובע והסמכתו כתובע ע"י המפכ"ל בטלה מעיקרא מאחר ונערכה שלא בסמכות. כן טען שלא הוצגה מינויו של מר שאואט מאת המפכ"ל והעלה טענות חמורות כנגד רשויות המשטרה.

יוסף כי במהלך ההתדיינות שנערכה באשר לבקשת ב"כ הנאשם, נדחתה בכתב בקשתו כי נציג הפרקליטות יתייצב לדין בבקשה. דיון והחלטה

ראשון ראשון ואחרון אחרון.

בחינת טענתו המקדמית של ב"כ הנאשם תיערך בשני שלבים. בשלב הראשון תיבחן טענה "מקדמית למקדמית" בדבר סמכותו של מתמחה כב"כ המאשימה ומשמעותה להליך. בשלב השני ובכפוף לתוצאות השלב הראשון, תיבחן הטענה לפיה כבר נשפט הנאשם על העבירה נשוא כתב האישום בהליך זה. סמכות

כאמור מעלה, טוען כ"ב הנאשם כי יש לראות את המאשימה כמי שחזרה מהאישום עקב אי הופעתו של תובע וזאת מאחר והמתמחה שהופיע בשם המאשימה במסגרת חלק מההתדיינות בתיק, לא הוסמך כראוי.

בטיעונו, מתבסס כאמור ב"כ הנאשם על הוראות סעיף 133 לחסד"פ:

"לא התייצב התובע במועד שנקבע למשפט אף על פי שהודע לו המועד, ובית המשפט לא ראה לדחות את המשפט למועד אחר, ינהג בית המשפט כאמור בסעיף 94 כאילו חזר בו התובע מהאישום, אולם רשאי הוא להרשיע את הנאשם בעבירה המתגלית מן העובדות שהודה בהן או שהוכחו, ולגזור את דינו".

" 94(א) חזר בו תובע מאישום לפני תשובת הנאשם לאישום, יבטל בית המשפט את האישום; חזר בו לאחר מכן, יזכה בית המשפט את הנאשם מאותו אישום."

הצדדים, חלוקים הלכה למעשה בדבר סעיף החוק הרלוונטי להסמכתו של המתמחה.

לגישת ב"כ הנאשם הסעיף הרלוונטי הנו סעיף 12(א)(1) לחסד"פ ואילו המאשימה טעונת לתחולתו של סעיף 12(א)(1)(ב).

סעיף 12 לחסד"פ עוסק בקביעת זהות התובע המשפט הפלילי ועניינים נלווים ומורה בסעיף קטן א כדלקמן: 12. (א) ואלה התובעים:

(1) היועץ המשפטי לממשלה ונציגיו, ואלה הם:

(א) פרקליט המדינה, משנהו, פרקליטי המחוז ופרקליטים אחרים מפרקליטות המדינה ששר המשפטים קבע את תאריהם בצו שפורסם ברשומות;

(ב) מי שהיועץ המשפטי לממשלה [2] הסמיכו להיות תובע, דרך כלל, לסוג של משפטים, לבתי משפט מסויימים או למשפט מסויים;

(2)[3] שוטר שנתקיימו בו תנאי הכשירות שקבע שר המשפטים בהתייעצות עם שר הפנים ונתמנה להיות תובע בידי המפקח הכללי של המשטרה.

סעיף 242א לחסד"פ, דן באצילת סמכויותיו של היועץ המשפט לממשלה וקובע: 242א. (א) היועץ המשפטי לממשלה רשאי לאצול לכל אחד מבעלי התפקידים המנויים בטור א' בתוספת השלישית, דרך כלל, לסוגי ענינים או לענין מסוים, את הסמכויות הנתונות לו לפי הוראות החוקים כמפורט לצדם בטור ב' בתוספת האמורה, כולן או מקצתן[7].

(ב) שר המשפטים רשאי, בצו, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לשנות את התוספת השלישית, ובלבד שלא יוסיף הוראות חוק אלא בענין הליכים פליליים.

בין הוראות התוספת השלישית נכללת ההוראה הבאה:

טור א' טור ב'

(8) המפקח הכללי של משטרת סעיף 12(א)(1)(ב) לחוק, לענין הסמכת מתמחים ישראל בחטיבת התביעות במשטרת ישראל

מהאמור לעיל עולה כי היועמ"ש לממשלה רשאי לאצול את סמכותו להסמכת מתמחים בחטיבת התביעות למפכ"ל המשטרה. הביטוי הסמכת מתמחים מלמד על פניו כי ההסמכה היא לקבוע את הפרט הרלוונטי כמתמחה. עם זאת ומאחר והסמכות מכוח סעיף 242א הנה למינוי תובע, הרי שלמיטב הבנתי הכוונה הנה להסמכת תובע כמתמחה. אם לא כן, נמצא שהמחוקק משחית את מילויו לריק ומקנה סמכות למינוי מתמחה בקשר לסעיף שההסמכה בו נוגעת למינוי תובע. יצוין כי לשון דומה בנוגע להסמכת מתמחים מופיעה גם בהמשך התוספת השלישית בכל הנוגע להסמכת מתמחים בפרקליטות ובמקרים אחרים משתמש מנסח התוספת השלישית במונח תובע.

שימוש במונחים תובע ומתמחה מצוי גם בהנחיות היועמ"ש משנת 2018, עת הסמיך לראשונה את המפכ"ל.

יתר על כן, התנאים לרישום מתמחים נקובים בסעיפים 26 ו-26א לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 ואין היגיון משפטי ו/או פרקטי בקביעת הסמכה/רישום מתמחים נוסף למשטרת ישראל בדבר חקיקה נפרד. הכללים לקליטת והכשרת מתמחים במשטרת ישראל יכולים להיערך לענין זה בהוראות מנהליות ואין צורך בחקיקה לשם כך.

החלטת היועמ"שית להאציל את הסמכות למפכ"ל עד תחילת 2025, פורסמה ברשומות 11014, ביום 1.1.23.

להחלטה צורפה "הודעה על אצילת סמכות" מיום 29.12.22, במסגרתה מנויה גם הסמכות להסמכת מתמחים למפכ"ל.

המאשימה צירפה כאמור את כתב הסמכתו כתובע של מר אסף שאואט שנטל חלק בייצוגה בהליך זה. כתב ההסמכה ניתן ביום 28.11.23 ונכתב בו כי יעמוד בתוקפו "כל עוד הנ"ל מוצב בפועל בתפקיד מתמחה במערך התביעה של משטרת ישראל". מר שאואט ייצג את המאשימה בתיק זה בתקופה הנקובה בכתב ההסמכה.

מהאמור לעיל עולה כי התקיימה מלוא השרשרת הנדרשת בעניינו. סמכות היועמ"ש להסמכת מתמחים נקבעה בסעיף 12(א)(1) (ב) לחסד"פ, סמכות זו ניתנת להאצלה למפכ"ל המשטרה מכוח סעיף 242א לחסד"פ והתוספת השלישית לחסד"פ, היועמ"ש השתמשה בסמכות ההאצלה עד לתום שנת 2025 ומפכ"ל המשטרה הסמיך את מר אסף שאואט לתקופה במסגרתה ייצג את המאשימה בהליך זה. אשר על כן, הרי שבדין ייצג אסף שאואט את משטרת ישראל בהליך זה.

לנוכח מסקנה זו, ניתן לעבור לשלב השני בבחינת טענת ב"כ הנאשם בכל הנוגע לטענת "כבר נשפטתי". טענת "כבר נשפטתי"

במסגרת עפ 132/57 בנימין נכט נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד יא1544 (להלן: "עניין נכט"), הניח בית המשפט העליון את הכלל בנוגע להגדרת "המעשה" לעניין בחינת טענת "כבר נשפטתי".

"מכאן שבדרך כלל שני מעשים הם זהים לצורך הסעיף 21 גם כששניהם יסודות עובדתיים חופפים, אך לאחד מהם יש גם יסוד או יסודות עובדתיים נוספים. בלשון אלגבראית: כשעבירה אחת מכילה יסודות א', יכולה העבירה השנייה להכיל יסודות א' + ב, 'וגם לזה ייקרא זהות המעשים. אולם כאשר בעבירה הראשונה קיימים יסודות א' + ב', ובשנייה יסודות א' + ג', זאת איננה זהות המעשים"

ולפניכן: "מה, איפוא, הפירוש הנכון של הדיבור "מעשה או מחדל" בסעיף 21? הנני סבור שאין דרך אחרת לפתרון הבעיה הזאת אלא לפרש מונחים אלה על פי מושכלות ראשונים של המשפט הפלילי. בא-כוח המערערת טען ש"מעשה" פירושו מעשה פיסי, כלומר במקרה שלפנינו אותן תנועות שרירים של הנאשם שהביאו את האוטובוס הנהוג על ידיו למצב הנזכר בגליון האישום. את הטענה הזאת יש לדחות, כי כמוה כהצעת מבחן הנטול משמעות כלשהי, במה שנוגע למשפט הפלילי. כאן אנו עוסקים במעשה פלילי, (actus reus) ולמושג זה משמעות טכנית מיוחדת." את ישומה של קביעת בית המשפט העליון בעניין נכט במקרים הדומים למקרים שבפני בתחום התעבורה, ניתן ללמוד מפסיקת בית המשפט המחוזי במסגרת עפת (חי') 37367-12-20 באסל אלעאל נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 29.12.20) (להלן: "עניין אלעאל")

"17. היסוד העובדתי מורכב מהתנהגות ונסיבות (המתארות לרוב את אובייקט העבירה) כרביבים כלליים, וזאת בהתאם לסעיף 18 לחוק העונשין הקובע:

"(א) "פרט", לענין עבירה - המעשה בהתאם להגדרתה, וכן נסיבה או תוצאה שנגרמה על ידי המעשה, מקום שהן נמנות עם הגדרת אותה עבירה.

(ב) "מעשה" - לרבות מחדל, אם לא נאמר אחרת.

(ג) "מחדל" - הימנעות מעשייה שהיא חובה לפי כל דין או חוזה."

ניתן ללמוד מהוראת סעיף 18 לחוק העונשין כי בהגדרת מעשה נכלל מחדל, אם לא נאמר אחרת, ונסיבה היא חלק מהיסוד העובדתי של העבירה, כגון "ללא רישיון" או "ללא קסדה" או "בפסילה".

18. בהתאם לאמור בע"פ 132/57 נכט נ' היועץ המשפטי לממשלה, י"א 1544 עמ' 1551, על מנת לבטל כתב אישום צריכה להיות זהות בין המעשים המיוחסים לנאשם בין שני כתבי האישום. נשתמש במונחים המתמטיים של הלכת נכט ניתן לתאר את הדברים כך:

הנאשם הורשע בעבירה הכוללת יסוד א' - נהיגה + יסוד ב' - ללא חבישת קסדה.
העבירה הנוכחית כוללת יסוד א' - נהיגה + יסוד ב' - ללא הוצאת רישיון מעולם.
עינינו רואות כי היסוד העובדתי של העבירה כולל גם "נסיבה", דהיינו: בעבירה של נהיגה ללא רישיון נהיגה, הנסיבה היא "העדר רישיון נהיגה", בעבירה של נהיגה ללא חבישת קסדה הנסיבה היא "אי חבישת קסדה", ובעבירה של נהיגה ללא ביטוח הנסיבה היא "היעדר ביטוח".

היסוד ההתנהגותי של "הנהיגה" באותו מועד, אכן זהה בשני כתבי האישום. אלא שאין זהות בשאר היסודות העובדתיים המהווים את העבירות, שכן בעוד שבכתב האישום הראשון דובר ביסודות עובדתיים של "אי חבישת קסדה", הרי שבכתב האישום בו עסקינו, קיים היסוד העובדתי של "נהיגה ללא הוצאת רישיון מעולם וללא ביטוח", בשל כך אין מקום לטענה "כבר הורשעתי..."

פסיקה שקדמה לפסיקה בעניין אלעאל וצוטטה במסגרתה, ניתנה ע"י בית המשפט המחוזי בעפ (ת"א) 1844/81 בצלאל קהלני נ' מדינת ישראל, פ"ד תשמ"ב(2) 441 "לעניננו, ניתן למצות את קביעותיה של ההלכה הפסוקה כדלקמן:

1)) לעניין זהות המעשה, בהקשר הנדון כאן, אין די בזהות שבין רכיב "ההתנהגות" של "האקטוס ריאוס" של העבירות הנדונות, אלא מן הדין שכל רכיבי ה"אקטוס ריאוס" של העבירה האחד, ימנו בין רכיבי ה"אקטוס ריאוס" של העבירה האחרת; מנתה העבירה האחרת רכיב "נוסף", אין בכך די כדי לפגוע ב"זהות" העבירות.

2)) לעומת זאת, כאשר ה"אקטוס ריאוס" של כל אחת משי העבירות כולל, לצד הרכב הזהה, רכיב נוסף שאינו זהה, כי אז אין זהות בין העבירות, על אף קיומו של רכיב אחד זהה.

3)) הלכה זו ניתנת לביטוי באמצעות הנוסחאות שטבע הנשיא לנדוי בע"פ 132/57 הנ"ל נכט נ' היועמ"ש [1] לאמור: א. מנו שתי העבירות רכיב זהה "א" ואילו אחת העבירות מנתה גם רכיב "ב", עדיין יש זהות בין העבירות, דהיינו: $א = א + ב$; ב. מנתה כל עבירה רכיב "זר" לצד הרכיב הזהה לשתייהן, אין זהות בין העבירות, דהיינו: $א + ב = א + ג$; ג. במקרה דנן מנו שתי העבירות - נהיגה ללא רישיון ונהיגה בשעת פסילה רכיב אחד "זהה" והוא רכיב "הנהיגה"; ברם, לצידו של רכיב זה מונה כל עבירה רכיב "זר": הראשונה - "ללא רישיון" והשניה - "בזמן פסילה". לכן - אין זהות בין העבירות, שהרי א (הנהיגה) + ב (ללא רישיון לא שווה ל-א (הנהיגה) + ג (בזמן פסילה)). (ההדגשה אינה במקור).

נתתי דעתי לפסיקת בית משפט השלום במסגרת תתע (חי') 5444-04-19 מדינת ישראל נ' אנס יאסין, (פורסם בנבו, 3.8.20) (להלן: "עניין יאסין) אליה הפנה ב"כ הנאשם, במסגרתה נקבעה זהות המעשה במקרה של נהיגה ברכב ונסיעה שלא בכביש במקום בו קיים כביש (כולל נהיגה על שול) ונהיגה ברכב ועקיפת רכב אחר בצורה מסוכנת, תוך חציית קו הפרדה רצוף, שלא נמצא לצידו הימני קו קטעים. זאת באותו מקום ובאותה שעה.

מעיון בתיאור נסיבות המקרה כי שפורטו בפסק הדין, ניתן להבין כי העבירות המיוחסות לנאשם שלובות זו בזו, שכן, לפי המתואר, הואשם הנהג בכך שירד לשול ועקף מספר רכבים שהיו בנתיב הימני. מכאן, שמדובר במעשה אחד. יצוין כי לא ניתן להבין מהעובדות המפורטות בהחלטת בית המשפט בעניין יאסין האם הנאשם שילם את הקנס שנקבע באחד הדוחו"ת שניתנו לו וכי ניתנה לתביעה המשטרית האפשרות לבקש תיקון בדרך של הכללת שתי העבירות בכתב אישום אחד, תחת ביטול אחד מכתבי האישום.

יישום הפסיקה בענין נכט והחלטה במקרים דומים למקרה שלפני בתחום התעבורה, מוביל לכך שלפחות בעת הזו דומה כי כנגד הנאשם עומדים אישומים בשתי עבירות. האלמנט הזהה בשניהם הנו הנהיגה^[1] אך בעוד שבעבירה הראשונה מיוחסת לו נהיגה + בחוסר זהירות בעבירה השנייה מיוחסת לו נהיגה או הנעת רכב + בשכרות. אם תרצה וכנגזרת מהפסיקה בעניין אלעאל ניתן לקבוע כי ליסוד העובדתי של "הנהיגה" הזהה בשני האישומים מצטרפות שתי נסיבות שונות, באישום הראשון נסיבה של "חוסר זהירות" ובשני נסיבה של "שכרות".

לאור זאת הרי שבהתאם לפסיקה הנוהגת, לא ניתן לקבוע כי לנאשם עומדת בשלב זה טענת "כבר נשפטתי" ביחס לאישום המייחס לו נהיגה בשכרות.

לא מן הנמנע כי בחינה של הראיות תצביע על כך ששתי העבירות המיוחסות לנאשם שלובות זו בזו עד שיש לראות "מעשה" אחד, אך לצורך כך יש לבחון את הראיות לעומקן במהלך הליך ההוכחות.

תקנה 546(א) לתקנות התעבורה

כאמור מעלה, גרס ב"כ הנאשם כי רישום מספר דוחו"ת באופן המטיל על הנאשם רישום של נקודות נפרדות, מנוגד להוראות תקנה 546(א) לתקנות התעבורה ואילו ב"כ המאשימה סבר שהתקנה האמורה אינה רלוונטית לאיסור על מתן מספר דוחו"ת בגין מספר אישומים.

תקנה 546(א) לתקנות התעבורה קובע כדלקמן:

הורשע נהג בכמה עבירות שנכללו בכתב אישום אחד, ירשמו לו במרשם העבירות הנקודות בשל העבירה שבה הורשע אשר לה נקבע מספר הנקודות הגבוה ביותר.

בהתייחסו להוראות התקנה האמורה, קבע בית המשפט המחוזי במסגרת עפת (חי') 1101-02-23 עמראן מחאמיד נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 13.2.23) (להלן: "עניין מחאמיד") את הדברים הבאים:
"מהוראות התקנות שלעיל עולה כי אם נהג קיבל לידו כתב אישום יחיד הכולל את כל העבירות שביצע באותו אירוע נהיגה, ירשמו לחובתו רק הנקודות בגין העבירה שלצידה מספר הנקודות הגבוה ביותר, בעוד שאם נהג קיבל לידו דוחות נפרדים בגין כל אחת מהעבירות, הגם שהעבירות נעברו באותו אירוע נהיגה, ירשמו לחובת הנהג כל הנקודות של כל העבירות - במצטבר.

שיטת הניקוד בעבירות תעבורה מוסדרת בסעיף 69 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] ובחלק ז' לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961, ו"היא מיועדת לקיים מעקב אחר עבירות תנועה שביצעו נהגים ובמסגרתה מוטלים אמצעי תיקון מתאימים לפי חומרתן המצטברת של העבירות, בצד העונשים המוטלים בגין ביצוע אותן עבירות" (ע"מ 2077/11 ז'ק נדב נ' משרד התחבורה, [פורסם בנבו], 9.11.2011).

אמצעי התיקון נועדו בעיקרם להגן על המשתמשים בדרך ולתת בידי בעלי רישיון נהיגה החוטאים שוב ושוב בנהיגה בלתי זהירה, כלים שיאפשרו להם לתקן ולשפר את התנהלותם כנהגים. אין מדובר בענישה שביסודה עקרונות של גמול על התנהגות הנהג בעבר, אלא "באמצעי חינוכי, הצופה פני מניעת סכנה לציבור ותיקון התנהגותו כנהג בעתיד" (ע"מ 5226/10 אלי זהר נ' משרד התחבורה והבטיחות בדרכים - רשות הרישוי, [פורסם בנבו], 22.11.2010) (להלן: "זהר").

זה נכון ששיטת הניקוד אינה מהווה כלל ענישה פלילית, "כי אם בדין המקנה סמכויות מנהליות המיועדות ל"תיקון" דרכיו של הנהג ובאמצעים מאוזנים ומידתיים" - ראו עניין זהר לעיל, וכנגזרת מכך אני מסכים ככלל כי טיעון המבוסס על צבירת נקודות אינו מהווה טענה לעיוות דין, אך עם זאת, מקרה זה שונה בתכלית, שכן הצטברות הנקודות, הן תולדה של הפרת הנוהל או תרמו תרומה משמעותית על ידי הפרת הנוהל בידי השוטר האוכף.

18. המיוחד במקרה דנן, שהפעולה של הרשות להגיש כתבי אישום בדרך הזו-תוך הפרת ההנחיה המנהלית הקיימת בנדון, ללא הצדק לכך, יצרה מצב בו הצטברות הנקודות אינו נובע מהתנהגות המערער, אלא בשל פעולת הרשות המפרה את הוראת הנוהל"

בעניין מחאמיד נרשמו כנגד הנאשם הרלוונטי דו"ח ברירת משפט ודו"ח מסוג הזמנה לדין ובית המשפט המחוזי האריך את המועד להישפט בגין דו"ח ברירת המשפט לאור הפגם שנפל בהתנהלות המשטרה.

הנוהל המשטרתי הרלוונטי במועד העבירה המיוחסת לנאשם הנו למיטב הבנתי הנוסח שקדם לנוסח אליו התייחסו הצדדים בטיעוניהם והוא נוהל 02.231.01"נוהל מדיניות האכיפה הזרמת התנועה ומתווה תלת"ן 2020" שפורסם ביום 30.7.20 ותחולתו מיום 9.6.20. (נוהל זה היה רלוונטי גם בעת קביעת בית המשפט המחוזי בעניין מחאמיד. סעיף 8 לנוהל האמור קובע כדלקמן:
"רישום שני דוחות לנהג

במקרה שהנהג ביצע שתי עבירות והשוטר החליט לבצע אכיפה לגבי שתיהן, יפעל השוטר כדלקמן:
א. שתי העבירות מסוג הזמנה לדין - ירשם דו"ח אחד הכולל את שתי העבירות (שני סעיפי אישום בדו"ח אחד) ובנסיבות יפרט השוטר את נסיבות שתי העבירות.

ב. שתי העבירות הן מסוג ב"מ או שאחת מסוג ב"מ והאחרת מסוג הזמנה לדין - ירשמו שני דוחות נפרדים בגין כל אחת מהעבירות כאשר בנסיבות כל דו"ח יציין השוטר את מספרו של הדו"ח השני, ובגין איזו עבירה נרשם:
עיון בזימון לדין שנמסר בגין עבירת הנהיגה בשכרות, אינו מלמד כי צוין בו דבר קיומו של דו"ח נוסף. לאור זאת ומבלי לקבוע מסמרות בדבר, הרי שאפשר שאוכפי העבירה לכאורה לא פעלו בהתאם לנוהל הרלוונטי בעת ההזמנה לדין. עם זאת, בהינתן שטענה זו לא הועלתה ע"י ההגנה ויתכן כי בירור מעמיק שלה יגלה שאינה נכונה, הרי שאין בה להשפיע על ההחלטה בבקשה שהוגשה. אין הדבר מונע כמובן את בירורה של הטענה בהמשך ההליך, וודאי בשלב ההוכחות^[2].

לאור זאת ולנוכח העובדה שאף בעניין מחאמיד הייתה תוצאת ההחלטה "פתיחת שערי בית המשפט" לדין בדו"ח ברירת המשפט ולא אמצעי משמעותי יותר של ביטול האישום, הרי שאין לקבוע שיש באופן רישום הדו"ח וההזמנה לדין בכדי להצדיק היענות לבקשת ב"כ הנאשם בעת הזו. נותר להקיש מאמירתו העקרונית של המותב בעניין מחאמיד בהתבסס על פסיקת בית המשפט העליון במסגרת עע"מ 5226/10 לפיה רישום הנקודות מהווה עניין מנהלי ו"ככלל כי טיעון המבוסס על צבירת נקודות אינו מהווה טענה לעיוות דין".

עוד יצוין כי למיטב הבנתי מושכלות יסוד הן שחקיקת משנה, וודאי כזו העוסקת בנושא מנהלי, אינה יכולה לגבור על הוראות סעיף בחקיקה הראשית, כפי שפורש על ידי בתי המשפט. על כן, אין בהוראת תקנה הנוגעת לרישום נקודות בכדי לגבור על הוראת סעיף 5 לחסד"פ במקרה של מספר עבירות הנעברות ע"י נאשם.

באשר לעניין הסמכות להוצאת ההנחיה הרי שהדיון בנושא התמקד כאמור בהנחיה בנוסח מאוחר לנוסח שעמד בתוקף בעת האירוע נשוא כתב אישום זה ועל כן אין להבנותי מקום להידרש לסוגיה.

למעלה מן הדרוש ומבלי לקבוע מסמרות בדבר, יצוין שבהנחיה שעמדה בתוקף בעת האירוע מפורטים כבסיס החוקי לרישום דוח"ת מספר סעיפים מהחסד"פ ומפקודת התעבורה העוסקים במתן דוח"ת ברירת משפט והזמנה לדין. למיטב הבנתי, מתייחסת ההנחיה ליישום הוראות החסד"פ הרלוונטיות ופקודת התעבורה ע"י הגורם המוסמך לאכיפתן ולכן אין לומר על פניו כי פורסמה שלא בסמכות. לעניין זה ראה הוראות סעיף 3 לפקודת המשטרה [נוסח חדש], תשל"א-1971 הקובע את תפקידי משטרת ישראל.

לאור כל האמור לעיל, הרי שאין להבנתי להוראות תקנה 546(א) לתקנות התעבורה בכדי לסייע לנאשם בטענתו לפיה כבר הורשע בעבירה נשוא כתב האישום שבפני. סעיף 34 לחוק העונשין כאמור מעלה, טען ב"כ הנאשם כי הוראות סעיף 34 לחוק העונשין מחייבות את קבלת עתירתו ואילו ב"כ המאשימה גרס כי הסעיף האמור אינו רלוונטי שכן לשון החקיקה ברורה. סעיף 34 לחוק העונשין מורה כאמור: " ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע הענין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין." כבוד השופטת (כתוארה אז) חיות קבעה במסגרת עפ 8729/20 יוסף כהן נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 21.7.2022) כדלקמן: "מחלוקת פרשנית נוצרת מלכתחילה רק אם הלשון מאפשרת לפרש את החוק במספר דרכים. רק אז ניתן להמשיך ולהכריע בין הפרשנויות הלשוניות האפשריות באמצעות בחינת התכלית. הלשון היא השער, שיכול להיות רחב ויכול להיות צר, אך לעולם יש לעבור בו בשלב הראשון." כבוד הנשיא ברק במסגרת דנ"פ 1558/03 מדינת ישראל נ' אסד, פ"ד נח(5) 547 פסק: "התוצאה הפרשנית הקבועה בסעיף 34 לחוק העונשין תחול רק אם הדין הפלילי ניתן לכמה פירושים סבירים לפי תכליתו. כאשר קיים רק פירוש סביר אחד, המגשים את תכליתו של הדין, יש לנהוג על-פי פירוש זה. ובהמשך רק כאשר פירושו של הדין על-פי תכליתו מעלה כמה פירושים, וכל אחד מהם הוא פירוש סביר המגשים את תכליתו של הדין, מופעלת התוצאה הקבועה בסעיף 34 לחוק העונשין." כלל נקוט בשיטתנו הנו שפרשנות דבר חקיקה נתונה בידי בית המשפט (ראה לדוגמא פסיקת בית המשפט ב עמ 8026/09 לימור גליק נ' הועדה המקומית לתכנון ולבניה הרצליה (פורסם בנבו, 23.12.2010). הלכה שנקבעה על ידי בית המשפט העליון מחייבת את כל בתי המשפט ופסיקה של בית המשפט המחוזי מחייבת מותב זה (ראה לעניין זה הוראות סעיף 20 לחוק יסוד השפיטה). לאור זאת מפרשנות סעיף 5 לחסד"פ נקבעה בפסיקתו של בית המשפט העליון ובסוגיות תעבורה על ידי בית המשפט המחוזי כמפורט מעלה, הרי שלא ניתן לומר שהוראות הסעיף 5 נתונות בענייננו למספר פירושים אלא לפירוש שנקבע בפסיקה שפורטה מעלה. על כן, משקיימת הלכה פסוקה לעניין פרשנות סעיף 5, הלכה מכוחה התקבלה החלטתי מעלה, הרי שאין להבנתי תחולה להוראות סעיף 34 לחוק העונשין. אשר על כן, לאור כל האמור לעיל, אין בכוחי לקבל את עתירתו של ב"כ הנאשם למחיקת כתב האישום מחמת טענת "כבר נשפטתי". התיק נקבע לשיבת הקראה נוספת ליום 4.7.24, בשעה 10.00. ככל שהמועד האמור אינו נוח לב"כ הנאשם, יעדכן נא בהקדם תוך הצעת מועדים חלופיים. ניתנה היום, ד' סיוון תשפ"ד, 10 יוני 2024, בהעדר הצדדים.

- [1] לעניין זה דומני שבשלב זה אין משמעות לתיבה "או הנעת רכב". זאת בייחוד בהתבסס על הפרשנות הרחבה שניתנה למונח "נהיגה" כמבטא שליטה אפקטיבית ברכב, במסגרת רעפ 5166/14 יבגני קרופצקי נ' מדינת ישראל.
- [2] יוער בהקשר זה כי אין וודאות שהשיקולים המובילים ל"פתיחת שערי בית המשפט" בפני הנאשם על דרך של הארכת המועד להישפט, זהים לאלה בגינם "ינעלו" שערי בית המשפט בפני המאשימה על דרך של ביטול כתב האישום בשל אי עמידה אפשרית בהוראות נוהל שפורסם ע"י רשות מנהלית).